

*С.А. Циганов, канд. екон. наук, доц.,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ БАНКІВ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА В КРАЇНАХ ІЗ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Процеси інтернаціоналізації банківського капіталу в сучасних умовах значно посилюються. Цьому сприяли глобалізація фінансових ринків, революційні зміни інформаційних технологій, що привело до формування глобальних інформаційно-фінансових мереж тощо. Концентрація і централізація у банківській сфері супроводжувалися створенням різноманітних типів міжбанківських об'єднань як на комерційній, так і некомерційній основі. Оскільки вони сформувалися внаслідок посилення банківської конкуренції та потреби забезпечення фінансовими ресурсами зростаючих промислових гігантів, їхня мета полягала в узгодженні цінової політики у сфері банківських послуг (банківські картелі), конкурентної стратегії (банківські холдинги, що на основі системи участі об'єднують ряд формально самостійних, проте ринково залежних фінансово-кредитних інституцій), реалізації великомасштабних проектів (банківські консорціуми) та ін.

Вихід банківського капіталу за національні межі – це об'єктивний процес, неминучий наслідок тих змін в економіці, які відбуваються під впливом розвитку продуктивних сил, процесів конкуренції та інтернаціоналізації виробництва. Однією з найгостріших проблем є оцінка впливу іноземних банків на стан економіки приймаючих країн. Саме неоднозначність результатів у даному питанні і стала причиною детальних досліджень у цій сфері.

Перш за все, вплив іноземного банківського проникнення на місцевий банківський ринок залежить від способу цього проникнення, його основної мети та масштабів діяльності банків. Якщо іноземні банки входять на ринок, йдучи за своїми клієнтами, вони не чекають того, що працюватимуть краще за місцеві банки чи матимуть вплив на банківську систему, в яку вони входять.

З іншого боку, коли ці банки входять на ринок, у деяких ринкових нішах вони зможуть використовувати порівняльну перевагу, що без сумніву призведе до тиску на місцеві банки. Але цей вплив може бути обмежений ринковим сегментом, у який банки ввійшли. Також може статися так, що проникнення іноземних банків призведе до впровадження відсутніх до цього на місцевих ринках послуг, що стимулюватиме покращення якості обслуговування, але не створюватиме конкурентного тиску на місцеві банки.

Іноземні банки у країнах із трансформаційною економікою Центральної та Східної Європи і зокрема в Україні, працюють краще, ніж передові місцеві банки. Напрямок їхньої діяльності також відрізняється: зазвичай вони орієнтуються на нові послуги та оптові ринки, де вони

користуються порівняльними перевагами. Також є свідчення їх відчутного впливу на рівень конкуренції та ефективності навіть після регуляторного обмеження їх впливу. Слід зазначити, що цей вплив часто поширюється лише на ті сегменти ринку, де це доцільно. Існують побоювання, що іноземні банки надто сильно тиснутимуть на місцеві банки, які знаходяться у скрутному становищі (особливо коли входження на ринок відбувається під час економічної нестабільності, коли потреба в капіталі стоїть особливо гостро). Більше того, деякі дослідження доводять, що місцеві банки можуть протистояти викликам і ставати більш конкурентоспроможними для вступу на ринки нових послуг.

Посилення конкурентного тиску на місцеві банки, яке пов'язане із процесом лібералізації, не є єдиним елементом прояву цього процесу. Що стосується окремих країн Центральної та Східної Європи, то позитивний ефект від присутності іноземних банків проявляється у величині маржі, накладних витрат і прибутковості, але тільки у тих сегментах внутрішнього ринку, де вони конкурують із місцевими банками.

Циганов, С.А. Роль іноземних банків у формуванні конкурентного середовища в країнах із трансформаційною економікою [Текст] / С.А. Циганов // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – 110 с.